Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

den 13 september 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Bolagsrätt – Bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner – Direktiv 2011/7/EU – Artikel 6.1 och 6.3 – Ersättning för kostnader för indrivning av en fordran – Kostnader i samband med påminnelser med anledning av gäldenärens sena betalning”

I mål C-287/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Okresní soud v Českých Budějovicích (distriktsdomstolen i České Budějovice, Republiken Tjeckien) genom beslut av den 10 mars 2017, som inkom till domstolen den 19 maj 2017, i målet

Česká pojišťovna a.s.

mot

WCZ spol. s r. o.,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Vajda samt domarna K. Jürimäe och C. Lycourgos (referent),

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Europeiska kommissionen, genom Z. Malůšková, M. Patakia och D. Kukovec, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 29 maj 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: tjeckiska.

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 6.1 och 6.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/7/EU av den 16 februari 2011 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner (EUT L 48, 2011, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Česká pojišťovna a.s. och WCZ spol. s r. o. angående ersättning för indrivningskostnader. Dessa kostnader avser påminnelser som Česká pojišťovna a.s. har sänt till WCZ med anledning av att den sistnämnde varit sen med betalning av försäkringspremier, vilka har uppkommit innan talan för att erhålla betalning av dessa premier har väckts.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I skälen 12, 19 och 20 i direktiv 2011/7 anges följande:

”(12) Sen betalning är ett avtalsbrott som har blivit ekonomiskt intressant för gäldenärer i de flesta medlemsstater genom att räntan vid sen betalning är låg eller obefintlig och/eller indrivningsförfarandena långsamma. Det krävs en avgörande kulturförändring, så att betalningar i rätt tid blir standard och undantaget från rätten att ta ut ränta bör alltid anses vara ett grovt oskäligt avtalsvillkor eller bruk, för att vända denna utveckling och motverka sena betalningar. En sådan förändring bör också inbegripa införandet av särskilda bestämmelser om betalningstider och om ersättning till borgenärerna för de kostnader som uppstått samt bland annat att undantag från rätten till ersättning för indrivningskostnader ska betraktas som grovt oskäligt.

…

(19) Borgenären måste få skälig ersättning för sina indrivningskostnader till följd av sena betalningar för att motverka sena betalningar. Indrivningskostnaderna bör också omfatta indrivning av administrativa kostnader och ersättning för interna kostnader till följd av sena betalningar, för vilka detta direktiv bör fastställa ett minsta fast belopp som får kumuleras med räntan vid sen betalning. Syftet med ersättning i form av ett fast belopp bör vara att begränsa de administrativa och interna kostnaderna i samband med indrivning. Ersättning för indrivningskostnader bör fastställas utan att det påverkar tillämpningen av nationella bestämmelser enligt vilka en nationell domstol får bevilja borgenären ersättning för annan skada avseende gäldenärens betalningsförsening.

(20) Förutom rätt till betalning av ett fast belopp för interna indrivningskostnader bör borgenären också ha rätt till ersättning för övriga indrivningskostnader som orsakats av gäldenärens sena betalning. Sådana kostnader bör särskilt inkludera de kostnader som borgenären har för att anlita en advokat eller en indrivningsbyrå.”

4 Artikel 6 i detta direktiv, med rubriken ”Ersättning för indrivningskostnader”, har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska säkerställa att borgenären, om ränta vid sen betalning ska utgå vid handelstransaktioner i enlighet med artikel 3 eller 4, har rätt till minst ett fast belopp om 40 EUR av gäldenären.

2. Medlemsstaterna ska se till att det fasta belopp som avses i punkt 1 är betalbart utan att det krävs en påminnelse och som ersättning för borgenärens egna indrivningskostnader.

3. Borgenären ska ha rätt att utöver det fasta belopp som anges i punkt 1 få skälig ersättning från gäldenären för alla indrivningskostnader som överskrider detta fasta belopp och som uppkommit till följd av gäldenärens sena betalning. Detta kan omfatta bland annat kostnader som uppkommit på grund av att en jurist eller en indrivningsbyrå anlitats.”

Tjeckisk rätt

5 369 § punkt 1 sista stycket i lag nr 513/1991, handelslagen, i dess lydelse enligt lag nr 179/2013, föreskriver följande:

”Förutom dröjsmålsränta har borgenären rätt till minimiersättning för kostnader för indrivning av fordran, vars nivå och villkor bestäms genom regeringsdekret.”

6 3§ i regeringsdekret nr 351/2013 fastställer beloppet för dröjsmålsränta och kostnader för indrivning av en fordran, för ersättning till likvidatorer och ledamöter av det administrativa organet för den juridiska person som utsetts av domstolen och preciserar vissa frågor som berör officiell tidskrift för civila och kommersiella annonser och allmänna register över juridiska och fysiska personer, förvaltningsfonder och information rörande verkliga ägare Bestämmelsen föreskriver följande:

”Vid företags ömsesidiga skyldigheter … ska indrivningskostnaden för varje anspråk uppgå till minst 1 200 (tjeckiska kronor (CZK) (ca 46 euro)) …”

7 121 § punkt 3 i lag nr 40/1964 om införande av civillagen föreskriver följande:

”En fordrans accessoriska anspråk utgörs av ränta, dröjsmålsränta, förseningsavgift och indrivningskostnader.”

8 142 § punkt 1 i lag nr 99/1963 om införande av civilprocesslagen föreskriver följande:

”Domstolen förpliktar tappande part att ersätta den part som vunnit framgång i samtliga delar för kostnader som är nödvändiga för att verkningsfullt driva eller försvara en rättighet.”

9 142a § punkt 1 nämnda lag har följande lydelse:

”En kärande som vunnit framgång med en fullgörelsetalan har rätt till ersättning för rättegångskostnader från svaranden endast om denne inom minst sju dagar före ingivandet av den ansökan genom vilken talan väckts, har sänt ett betalningskrav till svarandens adress, delgivningsdress eller i förekommenade fall till senast kända adress.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

10 Česká pojišťovna och WCZ ingick den 7 november 2012 ett försäkringsavtal som trädde i kraft från och med detta datum.

11 Genom en skrivelse av den 10 mars 2015 från Česká pojišťovna till WCZ sa Česká pojišťovna upp försäkringsavtalet av den 25 februari 2015, på grund av utebliven betalning av försäkringspremien och krävde betalning av obetalda premier avseende perioden den 7 november 2014 till den 25 februari 2015 med ett belopp om 1 160 CZK (cirka 44 euro). Česká pojišťovna hade skickat totalt fyra betalningspåminnelser till WCZ innan talan väcktes vid den hänskjutande domstolen.

12 Česká pojišťovna begärde att nämnda domstol skulle förplikta WCZ att dels betala ett belopp om 1 160 CZK (cirka 44 euro), jämte lagstadgad ränta från och med den 25 februari 2015 till dess att försäkringspremien betalats, dels ersättning för kostnader för indrivning av skulden med ett belopp om 1 200 CZK (cirka 46 euro). Vidare yrkade Česká pojišťovna att WCZ skulle förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

13 Den hänskjutande domstolen uppgav att artikel 6 i direktiv 2011/7 har införlivats med tjeckisk rätt genom artikel 3 i regeringsdekret nr 351/2013 och att en fordrans accessoriska anspråk utgörs av ränta, förseningsränta och alla anspråk hänförliga till denna.

14 Den hänskjutande domstolen konstaterade att domstolarna enligt den nationella rätten skulle tillerkännas ersättning för kostnader hänförliga till en enda påminnelse, som skickats till svaranden innan talan hade väckts, såsom en rättegångskostnad. Mot bakgrund av detta konstaterande, frågar sig den hänskjutande domstolen huruvida det, utöver det fasta ersättningsbelopp som föreskrivs i artikel 6 i direktiv 2011/7, ska tillerkännas ersättning för påminnelseavgifter med tillämpning av de nationella förfaranderegelrna. Den hänskjutande domstolen har uppgett att, enligt skäl 19 i detta direktiv, ska det fasta ersättningsbeloppet enligt artikel 6 i direktivet täcka borgenärens kostnader för påminnelseavgifter. Av detta följer, enligt domstolen, att erkännandet av en rätt till kumulativ ersättning enligt artikel 6 i direktivet och enligt de nationella processuella reglerna skulle ge käranden samma ersättning två gånger.

15 Denna fråga är grundläggande för det pågående målet vid den hänskjutande domstolen eftersom Česká pojišťovna har begärt fast ersättning med ett belopp om 1 200 CZK (cirka 46 euro), med tillämpning av artikel 3 i regeringsdekret nr 351/2013 och av artikel 6 i direktiv 2011/7 samt ersättning för ombudskostnader som innefattar påminnelseavgifter för tid innan talan väcktes, vilket följer av nationell rätt.

16 Mot denna bakgrund beslutade Okresní soud v Českých Budějovicích (distriktsdomstolen i České Budějovice, Republiken Tjeckien) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Ska artikel 6.1 och 6.3 i direktiv 2011/7 … tolkas på så sätt, att den ålägger en domstol att tillerkänna en kärande som vunnit framgång i en tvist om indrivning av en skuld med anledning av en handelstransaktion, i den mening som avses i artikel 3 eller artikel 4 i nämnda direktiv, ett belopp om 40 euro (eller motsvarande belopp i nationell valuta) samt ersättning för kostnader som uppkommit i domstolsförfarandet, inklusive ersättning för påminnelseavgifter som framställts till svaranden innan talan väckts, med det belopp som fastställts i medlemsstatens förfarandebestämmelser?”

Tolkningsfrågan

17 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i om artikel 6 i direktiv 2011/7 ska tolkas så att den medger borgenären rätt till ersättning för kostnader hänförliga till påminnelser som har sänts till gäldenären med anledning av att denne är sen med betalningen och därigenom, förutom det fasta belopp om 40 euro enligt punkt 1 i denna artikel, har rätt att erhålla skälig ersättning i den mening som avses i punkt 3 i samma artikel.

18 Inledningsvis ska det noteras att artikel 6 i direktiv 2011/7 syftar till att tillförsäkra borgenären ersättning för indrivningskostnader när ränta vid sen betalning ska utgå enligt detta direktiv. Det framgår dessutom av begäran om förhandsavgörande att artikel 6 i direktiv 2011/7 har införlivats i tjeckisk rätt genom artikel 3 i regeringsdekret nr 351/2013, vilken fastsäller 1 200 CZK (cirka 46 euro) som fast belopp enligt artikel 6.1 i detta direktiv.

19 Det ska i första hand noteras att det inte framgår av lydelsen av artikel 6 i direktiv 2011/7 att de påminnelseavgifter som borgenären betalat för att erhålla betalning för sin fordran inte skulle kunna vara ersättningsgilla, även i den mån de överstiger det fasta belopp om 40 euro som ska betalas enligt punkt 1 i denna artikel 6.

20 Nämnda punkt fastställer nämligen endast att borgenären har rätt till minst ett fast belopp om 40 euro. Punkt 2 i nämnda artikel 6 ålägger dessutom medlemsstaterna att se till att detta fasta belopp dels är betalbart utan att det krävs en påminnelse till gäldenären, dels är en ersättning för borgenärens egna indrivningskostnader. Dessa bestämmelser gör i det avseendet ingen åtskillnad mellan dessa kostnader.

21 Vad gäller punkt 3 i samma artikel 6 så föreskriver den att borgenären har rätt att, utöver det fasta belopp som avses i punkt 1 i denna artikel, av gäldenären kräva skälig ersättning för alla indrivningskostnader som överskrider detta fasta belopp.

22 Det ska i detta hänseende noteras att med användningen av begreppet ”som överskrider detta fasta belopp” i artikel 6.3 i direktiv 2011/7, har unionslagstiftaren avsett att understryka att dessa kan utgöra en del av en skälig ersättning för indrivningskostnader, oavsett vilka, som överstiger summan 40 euro.

23 Även om det är riktigt att det i den franska språkversionen av artikel 6.3 i direktiv 2011/7 står ”*autres*”, vilket kan ge intryck av att det handlar om indrivningskostnader av annat slag än de som avses i punkt 1 i denna artikel, ska det emellertid påpekas att bland annat de grekiska, engelska, italienska och nederländska språkversionerna av denna bestämmelse inte ger något stöd för en sådan tolkning eftersom de använder uttrycken ”*opoiadipote schetika ypoloipomena*”, ”*any*”, ”*ogni*” och ”*alle*” i stället för uttrycket ”*autres*”.

24 Enligt fast praxis kan den formulering som använts i en av språkversionerna av en unionsrättslig bestämmelse inte ensam ligga till grund för tolkningen av denna bestämmelse eller ges företräde framför övriga språkversioner. Unionsbestämmelserna ska nämligen tolkas och tillämpas på ett enhetligt sätt mot bakgrund av de olika versionerna på samtliga Europiska unionens språk (dom av 6 juni 2018, Tarragó da Silveira, C-250/17, EU:C:2018:398, punkt 20).

25 Det bör vidare understrykas att syftet med direktiv 2011/7 är att bekämpa sena betalningar i handelstransaktioner, eftersom dessa sena betalningar enligt skäl 12 i direktivet är ett avtalsbrott som har blivit ekonomiskt intressant för gäldenärer bland annat genom att räntan vid sen betalning är låg eller obefintlig (dom av den 16 februari 2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, punkt 24).

26 Av detta följer att direktivet syftar till att ge ett effektivt skydd för borgenären mot sena betalningar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 december 2016, Nemec, C-256/15, EU:C:2016:954, punkt 50). Ett sådant skydd tillförsäkrar borgenären en så fullständig ersättning som möjligt för de indrivningskostnader som denne har haft i syfte att motverka sena betalningar.

27 Det skulle således strida mot ett sådant syfte att tolka artikel 6 i direktiv 2011/7 så att den utgör hinder mot att avgifter, för påminnelser sända till gäldenären med anledning av sen betalning, kan leda till en ersättning som överstiger 40 euro i de fall då summan av dessa avgifter överstiger ett sådant fast belopp.

28 Domstolen erinrar även om Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/35/EG av den 29 juni 2000 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner (EGT L 200, 2000, s. 35), vars artikel 3.1 e föreskrev att borgenären skulle ha rätt att kräva skälig ersättning från gäldenären för alla relevanta indrivningskostnader som borgenären ådragit sig till följd av gäldenärens sena betalning.

29 I den mån det inte finns något som tyder på att unionslagstiftaren, genom antagandet av direktiv 2011/7, avsett att minska det skydd som borgenären erbjöds genom direktiv 2000/35 skulle det vara inkonsekvent att anse att den ersättning som borgenären med stöd av direktiv 2011/7 kan erhålla för indrivningskostnader avseende påminnelser till gäldenären på grund av sen betalning skulle vara begränsad till 40 euro, även när dessa kostnader uppgår till ett högre belopp trots att denne i enlighet med direktiv 2000/35 skulle ha kunnat erhålla skälig ersättning med, i förekommande fall, ett högre belopp.

30 Det ska i detta sammanhang likväl klargöras att, för att ersättning enligt artikel 6.3 i direktiv 2011/7 ska vara skälig kan ersättningen varken omfatta kostnader som redan är beaktade i de 40 euro som omfattas av punkt 1 i denna artikel, eller de kostnader som framstår som överdrivna med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

31 Av det ovan anförda följer således, trots lydelsen av artikel 6 i direktiv 2011/7, att bestämmelsen med hänsyn till ändamålet med direktivet ska tolkas så att den tillåter att en borgenär kräver ersättning för kostnader avseende påminnelser till gäldenären med anledning av att den sistnämnde är sen med betalning för att, utöver det fasta beloppet om 40 euro, erhålla skälig ersättning med den del av beloppet som överstiger detta fasta belopp.

32 Denna slutsats påverkas inte av vad som ska beaktas enligt skäl 19 och 20 i direktiv 2011/7.

33 Det finns nämligen anledning att framhålla att ingressen till en gemenskapsrättsakt inte är juridiskt bindande och således vare sig kan åberopas till stöd för undantag från bestämmelserna i den aktuella rättsakten eller för att tolka dessa bestämmelser på ett sätt som uppenbart strider mot deras lydelse (dom av den 19 juni 2014, Karen Millen Fashions, C-345/13, EU:C:2014:2013, punkt 31).

34 Vidare framgår det under alla omständigheter varken av skäl 19 eller av skäl 20 i direktiv 2011/7 att det fasta belopp som det är fråga om i artikel 6.1 i detta direktiv ska bedömas som det högsta belopp som kan tillerkännas borgenären för att denne ska erhålla ersättning för de kostnader för påminnelser som skickats till gäldenären eller, mer generellt, interna eller administrativa indrivningskostnader med anledning av att den sistnämnde är sen med betalning.

35 Det bör i detta avseende, som generaladvokaten har angett i punkt 40 i sitt förslag till avgörande, särskilt påpekas att om de engelska och franska versionerna av skäl 20 i direktiv 2011/7 förefaller förbehålla rätten till ett schablonbelopp till att endast avse interna indrivningskostnader (*fixed sum to cover internal recovery costs*) i motsats till ”andra” indrivningskostnader (*other recovery costs they incur*), så framgår en sådan formell åtskillnad mellan interna kostnader och ”andra” indrivningskostnader inte av andra språkversioner av samma skäl, såsom den italienska (*diritto al pagamento di un importo forfettario per coprire i costi interni … esigere anche il risarcimento delle restanti spese di recupero sostenute*) eller den nederländska (*het recht op betaling van een vast bedrag ter dekking van interne invorderingskosten … recht hebben op terugbetaling van de overige invorderingskosten die ontstaan*).

36 Den omständigheten att det i skäl 19 i direktiv 2011/7 anges att detta direktiv bör fastställa ett minsta fast belopp för indrivning av administrativa kostnader och ersättning för interna kostnader till följd av sena betalningar utesluter inte att skälig ersättning för dessa kostnader kan beviljas borgenären i den mån detta minsta fasta belopp är otillräckligt.

37 Även om det är riktigt att nämnda skäl förtydligar att ersättning med ett fast belopp syftar till begränsa de administrativa och interna kostnaderna i samband med indrivning, ska detta påpekande emellertid läsas mot bakgrund av skälet i sin helhet. Av detta följer att unionslagstiftaren, med detta förtydligande, endast understryker den automatik med vilken en fast ersättning om 40 euro utgör en

indikation för borgenären att begränsa sina kostnader för indrivning till detta belopp utan att för den skull utesluta att borgenären, i det enskilda fallet, kan erhålla en mer rimlig ersättning som är högre men som inte utgår automatiskt.

38 Mot denna bakgrund ska den ställda frågan besvaras på följande sätt. Artikel 6 i direktiv 2011/7 ska tolkas så att den ger borgenären rätt att begära ersättning för indrivningskostnader avseende påminnelser till gäldenären till följd av att denne är sen med betalning och utöver ett fast belopp om 40 euro enligt punkt 1 i denna artikel, erhålla skälig ersättning i den mening som avses i punkt 3 i samma artikel, för den del av kostnaderna som överstiger detta fasta beloppet.

Rättegångskostnader

39 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

Artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/7/EU av den 16 februari 2011 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner, ska tolkas så att den ger borgenären rätt att begära ersättning för indrivningskostnader avseende påminnelser till gäldenären till följd av att denne är sen med betalning och utöver ett fast belopp om 40 euro enligt punkt 1 i denna artikel, erhålla skälig ersättning enligt punkt 3 i samma artikel, för den del av kostnaderna som överstiger det fasta beloppet.

Underskrifter